

Via Veritatis Ad Vitam Sev Exercitia Spiritvalia

Haineuve, Julien

Antverpiae, 1652

Tertia Veritas. Omnia vana esse in hoc mundo, nisi nos ad finem nostrum promoueant; & hominem esse vanitate[m] vanitatum, omniaque vana reddere, nisi ijs, ad hunc finem obtinendum vtatur. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60125)

TERTIA VERITAS.

Omnia vana esse in hoc Mundo, nisi nos ad Finem nostrum promoueant: & Hominem esse vanitatem vanitatum, omniaque vana reddere, nisi ijs, ad hunc Finem obtinendum, utatur.

Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: (a) vanitas vanitatum & omnia vanitas. Quid habet enim homo de vniuerso labore suo, quo laborat sub sole, nisi aliquid sole terrenisque rebus altius spectet, nempe finem suum?

M E D I T A T I O

In hanc tertiam veritatem.

I. P V N C T V M.

Eiusdem veritatis declaratio.

Tertia hæc veritas est luculenta duarum præcedentium comprobatio, nec quidquam reddere nos potest securiores, magisque obfirmatos in ea sententia, quâ credi-

(a) Eccl. c. v.

mus, vnicum id nobis esse necessarium, vt ad finem nostrum contendamus nostris omnibus actionibus, quàm si intelligamus cætera omnia merissimam esse vanitatem & afflictionem spiritus, hoc est, purum putum nihil, cui non magis, quàm somnio aut illusioni, sit attendendum. Sed quo id modo verum sit, quaque ratione cum ijs consentiat, quæ legimus in libello Exercitiorum, vbi creaturæ omnes de se dicuntur indifferentes, iam nobis considerandum est, & vt ordine fiat;

Aduerte primò, quando hic sermo instituitur de creaturis mundanis que rebus, eas intelligi præcipuè quæ potissimum afficere permouere que nos possunt, vt est sanitas, forma, opes, dignitates, honores, nobilitas, scientia, vita, boni nominis existimatio, aliaque eius generis, aut ijsdem contraria.

2 Hasce res omnes, vniuersalique creaturas considerari posse, vt bonas, vt indifferentes, vt vanas & malas. Bonæ sunt non solum bonitate naturali quâ existunt, verum etiam quadam bonitate, quam desumunt à fine, cui creatæ sunt à Deo, nimirum, vt vsu suo nos ad finem nostrum consequendum promoveant. Hoc fine & institute Deus illas condidit, nobisque obtulit: at quia ob arbitrij libertatem, integrum nobis est ijs vti, aut abuti ad fines alios, ad quos nobis concessæ non sunt, hinc dicantur indifferentes; hoc est, nec bonæ, nec malæ, quando considerantur in se, abstra-

abstractæque ab illo Fine, à quo bonitatem mutuantur, & quatenus aptæ sunt benè vel malè cum libuerit, à nobis vsurpari.

Quod si dicas, idcirco non desinere bonas esse, quamuis ad finem illum non referantur, neminemque reperiri cui sanitas, opes, honores, voluptates non bonæ appetendæque videantur: Respondeo, cuncta hæc bona, ita nudè considerata, neque relata ad finem altiorem, non esse nisi vana, bonique speciem præ se ferentia, vanitatem esse, eadem appetere, iisdem occupari. (a) Quin vel ob hoc ipsum, quòd plerumque à fine nostro nos auertant, plusque damni adferant, quam obsequij, dici merentur bona perniciosa, & malorum nomine potius, quam bonorum notari; hæc enim ratione dicuntur in sacris litteris, (b) *Creatura in odium facta, & in tentationem animabus hominum, & in misericordiam pedibus insipientium.* Itaque vides, qua ratione creaturæ bonæ sint, quæ indifferentes, quæ vanæ & malæ: Eaque consideratio rectè instituta, plurimum prodest, ad nos in duabus prioribus veritatibus confirmandos. Si enim propterea creaturæ bonæ sunt, quòd Deus eas creauerit, vt nobis seruiant deducantque nos ad finem nostrum, an non obligamur ad eandem Dei capessendam intentionem, ad ijsque

vten-

(a) *Hæc omnia sanctis in bona, sic & impijs & peccatoribus in mala convertuntur* Eccli. 39. vbi plura eiusmodi, (b) *Sap. 14.*

utendum non alio fine? si sunt indifferentes ex se, neque bonæ, nisi relatæ ad hunc finem, an non etiam nos indifferentes esse oportet, ut eas neque magnificiamus, neque appetamus, neque usurpemus, nisi hac eadem intentione? Quod si extra finem hunc vanæ sunt & perniciosæ, nonne consequens est, ut ijs renuntiemus, vnique Bono solido ac vero adhærescamus?

Verum, quia bonum sensibile, quo affectæ sunt, ita nos fascinat, ut ijs tanquam fini, & non tanquam medijs ad finem assequendum, facile animum applicemus: hic peculiariter considerare debemus, totum id bonum sensibile, uti diximus, siue honoris, siue voluptatis, siue commodi, quidquid denique natura expetit, seu mundus sectatur, merissimam esse vanitatem, si illi soli inhærescamus, neque ad solidius veriusque bonum, qualis est finis noster, referatur. Imò verò bonum istud inanis vanitas est, quia non est solidum, imò verò ineptum ut nos expleat, ut nos reddat bonos beatosque; non est permanens, sed instabile & caducum; (a) non est proprium homini, ad sublimius quoddam bonorum genus, condito, qui que sine iniuria conditionis suæ, tam vilibus falsisque bonis adhærere non potest.

Hinc homo, qui illis adhæret, his ipsis vanitatibus vanior est, & *vanitas vanitatum,*

(a) v. Eccl. 2.

(a) quod

(a) quod earum sit causa & origo. Ille ipse est, Homo est, tu es, ego sum, qui hanc creaturarum vanitatem procreamus, ijs inhærendo, sine vlllo finis nostri intuitu; cum enim ex seipsis sint indifferentes, possintque fieri bonæ, si benè ijs vtamur, alia ratione non sunt vanæ, nisi quod vitio nostro, suo fine ac bonitate exinaniantur, dum ijs non vtimur tanquam medijs ad Deo seruiendum, salutemque nostram procurandam, sed tanquam bonis ex hominum opinione, & naturæ sensu, iucundis, vtilibus, & honorificis, nulla finis nostri habita ratione, quæ vanitas est, & cuius vanitatis causa est homo. Quoniam igitur plerumque homines bonis temporalibus & creaturis non vtuntur, nisi ad delicias, commodaque temporalia, idcirco tum scientiarum dignitates, honores, voluptates, sanitas & vita, non alio nomine, quam vanitatis censentur, non quidem ex sese, sed propter consuetum hominis abusum. Vteretur enim homo rectè scientiâ suâ, autoritate, sua valetudine, cæterisque naturæ bonis, non iam vanitates dicerentur, sed potius animi decora, vitæ temporalis instrumenta, & ad æternam præsidia.

Ita censet rerum omnium arbiter Deus, cuius iudicio par est, nostrum consentire, & nefas

(a) *Supra. Verumtamen vniuersa vanitas omnis homo v uens. Verumtamen in imagine pertransit homo, Ps. 38.*

nefas sit dubitare, quin tales sint, quales ille
 cenſet. Conſidera ergo, quo apud Deum ſint
 loco bona mundi vniuerſa. Quid de ipſis ſa-
 cræ litteræ teſtantur? quid pronunciat Dei
 filius? quid Spiritu S. afflatæ Animæ? nõne
 Dei vox eſt: (a) *Vanitas vanitatum & omnia va-
 nitas?* nõne Euangelium Chriſti: (b) *Nihil
 prodeſſe homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, ani-
 ma verò ſua detrimentum patiatur?* nõne id effecit
 aduentu ſuo Spiritus Sanctus, vt non contem-
 mur ea, quæ videntur, temporalia, quemadmodum
 loquitur Apoſtolus, (c) *ſed ea, quæ non viden-
 tur, æterna?* & ratio, quam Deus adfert, digna
 eſt conſideratione, vt dictorum ſuorum veri-
 tatem intelligentiâ clariùs aſſequamur: *Quid
 habet, inquit, amplius homo de vniuerſo labore ſuo?*
*quæſi diceret, an non luculentum testi-
 monium eſt, hæc vniuerſa bona temporalia eſſe
 vanitatem, quod homo ex hac vita decedens,
 nihil horum amplius habeat bonorum? &
 nunquid iſtud ipſum eſt, quod in altera vita
 miſeri illi miſerrimè lamentantur: (d) Tranſie-
 runt illa, tanquam vmbra, & tanquam nunci-
 ſurrens, & tanquam nauis, quæ pertransit fluctuan-
 tem aquam, & (e) ſicut ſomnum viſionis nocturnæ, &
 ſicut vapor ad modicum parens: & (f) nos nati conti-
 nuò deſuimus eſſe? non quod plures annos vi-
 uendo non peregerint, ſed quod nihil ex hac
 ſua*

(a) Eccl. 12. (b) Matth. 16.

(c) 2. Corinth. 4. (d) Sapient. 5.

(e) Iſa. 29. (f) Iac. 4.

sua vita retulerint? Et ad hanc veritatem nobis comprobendam sufficere deberet vnius testimonium Salomonis, vniuersa mundi bona experti, & nihilominus contestantis, nihil esse, nisi vanitatem; sed quia sic sunt homines vt & ipsi prius experiri velint, quàm credant, Deum potiùs audiamus, ore huius sapientis nos alloquentem, qui que ita nos alloquitur, vt non tantùm instruat intellectum, verùm etiam blandè commoueat affectus, & voluntatem validè inflectat, vt re ipsa vitam nostram moresque ad veram viuendi normam, hoc est, Iudicium ipsius, exigamus. O Deus dignissime, cui non minùs obedientia, quàm fides præstetur, fac me sic ijs, quæ de mundi vanitatibus me docuisti, fidem habere, vt congruenter obtemperem mandatis tuis, tum ad præterita expianda, tum ad prouidenda futura.

II. P V N C T V M.

Aduersio in vitam præteritam & statum præsentem.

Primus huius cognitionis effectus est, vt animo exponat miserrimam mundi, aut plerorumque mortalium in hac vanitate viuentium, conditionem, deinde eum rapiat in stuporem tam horrendum, vt continere se nequeat, quin exclamet cum Vate Re-
gio:

gio: (a) *Filij hominum, usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem & queritis mendacium?*

Sed ne quis aliorum potiùs, quàm sui meminert, alter affectus est demissæ confessionis, & serij doloris, quod heu! nimum his puerilitatibus vanitatibusque dediti fuerimus, ex quibus nullum fructum alium, quam probrosam erubescendi materiã, Paulo teste, collegimus: atque utinam hunc saltem fructum collegissemus, adeoque erubesceremus, ut puderet eodem reuerri. quid censes? quale de mundanis rebus formatum tibi iudicium est? intuitusne eas es, cum illa animi in neutram partem propensi moderatione, atque indifferentia, ut vnã, præ alia, non appetueris, nisi iuxta Dei beneplacitum, quod esse debet tuorum norma desideriorum? hæc anxietates, hi metus, hæc tibi blandientis animi oblectationes, hæc auersiones, & tot affectus alij, qui tam varium instabilemque te reddunt, ut in vultu quoque tuo & verbis nõ obscure se prodant, vnde, inquam, illi, nisi ab aliqua ad obiectum aliquod adhæsione, & vnde hæc adhæsio, nisi à peruersã obiecti æstimatione? æquo pluris istud facis, aliter æstimas, ac Deus; neque error ille dumtaxat afficit intellectum, sed in voluntatem quoque inuadit, omnes affectus tuos, cunctasque actiones perturbat; illum spirat tota vitæ tuæ ratio,

(a) *Psal. 4.*

ratio ; cùm enim Iudicium sit viuendi dux & arbiter , illudque in rerum æstimatione corruptum, deceptum que sit, sequitur necessaria consecutione, totam quoque vitam, nihil aliud, quàm deceptionem, mendacium & fallaciam fuisse. (a) ignosce o Deus meus, & cùm deliquerim in æstimatione rerum, quas ad trutinam externæ speciei & inordinatorum meorum affectuum potius, quàm veritatis expendi, fac vt agnoscam huius delicti grauitatem, vt illud, pro eo ac meretur, defleam detester que.

(a) *Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitati in id ipsum. Ps. 61.*

III. P V N C T V M.

Propositum in futurum.

Q Via recta illa, aut peruersa rerum æstimationi potissimum afficit tres animæ facultates, hinc propositum quod nobis iam concipiendum est illas maximè spectare debet. Propone igitur intellectui tuo Veritatem primo puncto declaratam, & vide, num is illi consentiat; num agnoscat res orbis vniuersas, utpote nobis à Deo, nullo alio nomine, concessas, nisi vt media sint illi seruiendi, prosequendi que Finem nostrum, tanti esse, quantum eò nos promouent, & si non
pro-

promouent, nihili esse, meramque vanitatem? quid arbitraris? quanti nunc coram Deo, & ex animi sententia facis terrenas opes & dignitates? hac in re corrigendum iudicium est, quod falsa rerum specie, & cupiditate nimia, permittit in errorem se abduci; utque illud rectè corrigas, dictum est, exigi debere ad normam eius iudicij, quo Deus res æstimat, ut in materia fidei facere soles, si fortè sensus tui, & humanæ rationes oblucentur. An non hoc æquum est? an credes iudicium tuum esse diuino iudicio exactius? imò si credis falli te, dum aliter iudices, volésne perpetuò in hac fallacia viuere?

Hinc sequitur propositum, (a) quod voluntas elicere debet, nihil amandi, nisi verum suum bonum, & Finem sibi à Deo constitutum, cum enim solus amor rerum sensibilium illam ab eo auertat, & nihil ipsæ boni contineant sed vanissimæ sint, ~~meque mendacia~~, nisi ad finem illum referantur, quo affectu in Vanitatem & mendacium ferri potest?

Memoria, meminisse illius debet, dum occurrunt obiecta, & appetendi facultas commouetur. Nam cum Imaginatio à sensibus imbuta, alios ab ijs, quos hinc discis, rerum obiectarum conceptus menti imprimat, con-

remnendi

(a) Nolite recedere à tergo Domini, sed seruite Domino in toto corde vestro. Et nolite declinare post vana, que non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt. 1 Reg. 12.

temnendi sunt, eo modo, quo vanos falsosque rumores explodis. Quid diceres, si te alicuius negotij conscius, certumque, ignarus aliquis aut insanus in vanis rumusculis interpelleret? patererisne te decipi? non rideres eos, qui narranti aures accommodarent? nonne diceres, te certis authoribus scire, illa esse falsa, tibi veritatem esse exploratam? idem tibi tum dicendum est, quando inepta imaginatio tibi volet persuadere, diuitem hunc beatum esse, hunc pauperem, miserum; illic responde, falli illam, nisi alio quodam vel bonorum vel malorum genere hi homines praediti sint; aliunde te iam scire, quod bonum aut malum in diuitijs aut paupertate situm non sit, sed in illarum usu, quodque cuncta bona sint, bene utenti, & ad finem suum vltimum referenti, illi vero, qui aliter utitur, vniuersa vana esse ac perniciofa. Nonne ita est? Nonne nunc verum esse censes? at, non erit aequè verum, quando imaginatio tua tibi contrarium nitetur persuadere? Memineris igitur huius formati modo Iudicij, vt eodem semper cuncta censeas; nam illi nihil, nisi Error & falsitas aduersatur.

COM-

COMPENDIVM MEDITATIONIS
in tertiam veritatem.

I. PUNCTVM.

Eiusdem declaratio.

AD mentem in fide duarum priorum Veritatum stabilendam, tertia hæc proponitur : & quando dicuntur res omnes esse Vanitates, illæ peculiariter intelligendæ sunt, quæ plus habent momenti ad animos à fine nostro auertendos, vt scientia, honor, opes, voluptates, & alia huius vitæ bona, quæ tum *Vanitatis* nomine dedecorantur, quando nudè spectantur, vt huic vitæ comoda. Nam alias, si iuxta Dei destinationem, qui cunctas Creaturas idcirco condidit, vt nobis vsui forent, ad illi seruiendum, illis vtimur, nulla creatura non bona est ; verùm quia plerumque ijs abutimur ad fines alios detorquendo, abusu ipso creatura fit vana, & quantumcumque boni contineat, totum illud bonum Vanitas est, ipseque homo Vanitas Vanitarum merito nuncupatur, cum creaturas reddat vanas, non vtendo illis ad finem suum, exinaniens illas vera bonitate quam à fine participabant, solo caduco huius vitæ bono illis relicto, quod ipsa vitæ periculis fragilitate solidius esse non potest. Ita

de illis iudicat Deus, neque exactior rerum
 æstimandarum regula potest adferri, quàm
 Diuinum hoc iudicium, ad quod, par est, no-
 strum exigi, vt creaturæ rectè æstimentur.
 deberemus experto credere Salomoni, tam-
 etsi vnus ipse de rerum vanitate testimonium
 diceret; sed quando aduertimus Deum no-
 bis per Salomonem loqui, suiq̃ue dicti hanc
 reddere rationē; quòd homo nihil referat de
 labore suo, quo laborat sub sole, nisi ad finem
 bonum dirigatur, satis sanè argumēti est, vt
 credamus, hunc finem nobis in omnibus no-
 stris laboribus propositum esse debere, nisi la-
 borare frustra velimus, omnisque operæ, quin
 & vitæ nostræ iacturam facere, quid sensus?

II. P V N C T V M.

*Aduersio in præterita & præ-
 sentia.*

Filij hominum vsquequò gravi corde & in ter-
 ras depresso, vt quid diligitis vanitatem &
 mendacium? res est profectò dignissima, quam
 cum Daude obstupescamus, homines po-
 tiùs vanitatem sectari quàm, soliditatem
 poriozem mendacii, quàm veritatis rationem
 habere. Sed an non tu ex illis es? quale de re-
 bus huius mundi formas iudicium? an ad
 normam iudicii diuini? an, eatenus æstimes
 quatenus ad prosecutionem finis tui vel pro-
 sunt,

sunt vel obsunt? an ad cætera indifferentem adferas ànimum? vnde igitur hi mœrores & anxietates, si aduersi aliquid tibi contingat, cum ne illud quidem obesse, si nolis, tibi possit, & si velles, plurimum prodesset ad finem tuum consequendum? Ah! quàm liquidò affectus tui & actiones manifestant, peruersum esse iudicium tuum, réque potiùs ex opinione mundi quàm iudicio diuino, æstimare res mundanas! an non hoc errare est, séque ipsa vanitate reddere vaniorem?

III. P V N C T V M.

Propositum in futurum.

Q Via externa rerum specie deceptum Iudicium nostrum, eas vanas efficit, imò vanitatem; modus optimus illud à deceptionibus eximendi, est, non inhærere isti speciei, sed diuino potiùs Iudicio, vti facere solemus in fide, quando sensus obluçantur. si Iudicium fuerit erroris expers, facile ac illico voluntas componet affectus, neque inordinate falsa mundi bona complectetur, quando quidem à Iudicio discet, non esse vera bona, & non soleat bonum complecti alia ratione, quàm eâ, quâ Iudicium illud illi proponit. Id superest, vt memoria illius perpetuo recorderetur, neque capi se patiaturs ijs fallacijs, quas sensus à rebus obiectis perperam hauriunt.

Hæc

Hæc fixa rataque tibi sit Veritas : tantidem esse res vniuersas , quantum tibi ad finem tuum assequendum conducunt; & quidquid in contrarium tibi occurrat , habe eo loco & ludibrio , quo soles inepta famæ mendacia.

CONSIDERATIO PRIMA
hodie instituenda.

De statu vitæ, aut Officio, quo quis fungitur.

1. **P**ostquam te stiteris Diuinæ præsentia, imploraverisque gratiam utiliter instituendi hanc considerationem. Adora Dei providentiam, quæ tam varios status & Officia, tum in Ecclesia tum in sæculo disposuit, eaque singulis pro arbitrio suo dispertitur.

2. Vide quis tuus sit status , quo eum pacto adieris , an cum fraude , perversaque intentione, an potius ex aliquo affectu naturali, aut humanis rationibus , quàm propter Deum, & ex intuitu eius voluntatis, dispositionisque?

3. Si quid mali admissum est, eiura ; si defuit intentio purior defæcatorque, eam nunc elice, & velut iam primùm ingredereris, contestare , te non alio fine illic manere velle

C

ni si

nisi quod credas id placitum Deo acceptum
que.

3. Profitere, te viuere tuâ contentum con-
ditione, eò quòd Deus illic te collocauerit
abdicato omni tuorum commodorum in-
tuitu, sine vlla in illos, qui te præuertunt, in-
uidia, & sine arrogantia in eos, quos tu præ-
cedis.

5. Certus esto plurimùm referre ad ope-
randam salutem tuam, vt in statu tuo sis fide-
lis, & fidelitatem in eo consistere, vt in eo te
geras sollicitè, vt qui illum à Deo accepisti
& cui tu rationem aliquando redditurus es
seuerissimam rerum etiam minimarum in eis
admissarum.

6. Ne putes discrimen vllum intercedere
inter negotia tuo statui propria, & negotium
salutis tuæ aut perfectionis; nunquam enim
melius operaberis salutem tuam, neque plu-
perfectionis acquies, quàm si rectè defungar-
is officij tui partibus, modò eas expleas intui-
tu Diuinæ voluntatis, à qua hæc agenda tibi
commissa sunt. Et verò nunquam melius ex-
plebis partes officij tui, quàm si nihil aliud in
spectes, præter Dei obsequium, & tuam per-
fectionem.

7. Nunquam mali aliquid committendum
est, sed semper bona; at quia varia sunt genera
bonorum, vide quæ sint propria tuo statui
quomodo in ijs te geras, vnde vitia & defe-
ctus, & quæ sint eorum remedia.

8. Qua

8. Qua intentione & libertate interiori tuis negotijs incumbis? quo pacto eadem vnīs intentionibus atque actionibus Iesu Christi?

9. Qua ratione versaris cum hominibus, cum quibus tibi negotium est, siue superiores sint, siue æquales, siue inferiores? punctum hoc patet quam latissimè.

10. Si sint regulæ aut ordinationes officij tui, quomodò eas obseruas? percurrere modò obiter, sed ne omitte eas attentius legere per hæc Exercitia.

11. Qua es animi moderatione in varietate casuum, euentorumque?

12. Nostine ex necessitate facere virtutem, lubenter velut à manu Dei acceptando, quid quid velis nolis, tibi sufferendum est?

13. Adhibésne in Casibus prudentiam, vt agnoscas quòd in tua situm sit potestate, quid non, vt in eo agas efficaciter, & hoc æquo animo patiaris?

14. An non potiùs naturæ ductum sequaris in agendis rebus, quàm rationem & Dei instinctum?

15. Quando agitur de emolumento tuo, quo modo mentem ab illo abstrahis?

16. Qua parte fragilior es, an à nimio ardore & impetu, an à nimia ignauia?

17. Non occupas te sic Exercitijs à professione tua alienis, vt tuo muneri nequeas commodè satisfacere?

18. Non ambis officium aliquod honoratius, fastidians tuum? res ista plena periculi est.

19. Sic expende bona malaque, quæ committere in statu tuo potes.

20. Deprecare mala, quæ agnoveris; propone emendationem, & constans exercitium bonorum, quæ tibi facienda esse animaduertis: Tandem concludere, Deum obtestando ut gratiam tibi largiatur, quâ melius satisfacias diuinis decretis consiliisque, propter quæ te ad hunc statum euocauit.

LECTIONES.

Ex scriptura sacra cap. 1. Ecclesiastæ, & finis cap. 16. in S. Matthæo.

Ex libello Exercitiorum. Annotationes principio positæ, deinde Examen particulare, & additiones ad finem primæ septimanæ.

Ex Thoma de Kempis cap. 1. & 3. l. 1. d. imitatione.

SECVN